

Talouslinjausten valmistelun tausta-aineistoja

Toukokuu 2017

Kaupunginvaltuuston talousarvion 2017 yhteydessä antama toimeksianto

Talousarvio 2017, s. 62:

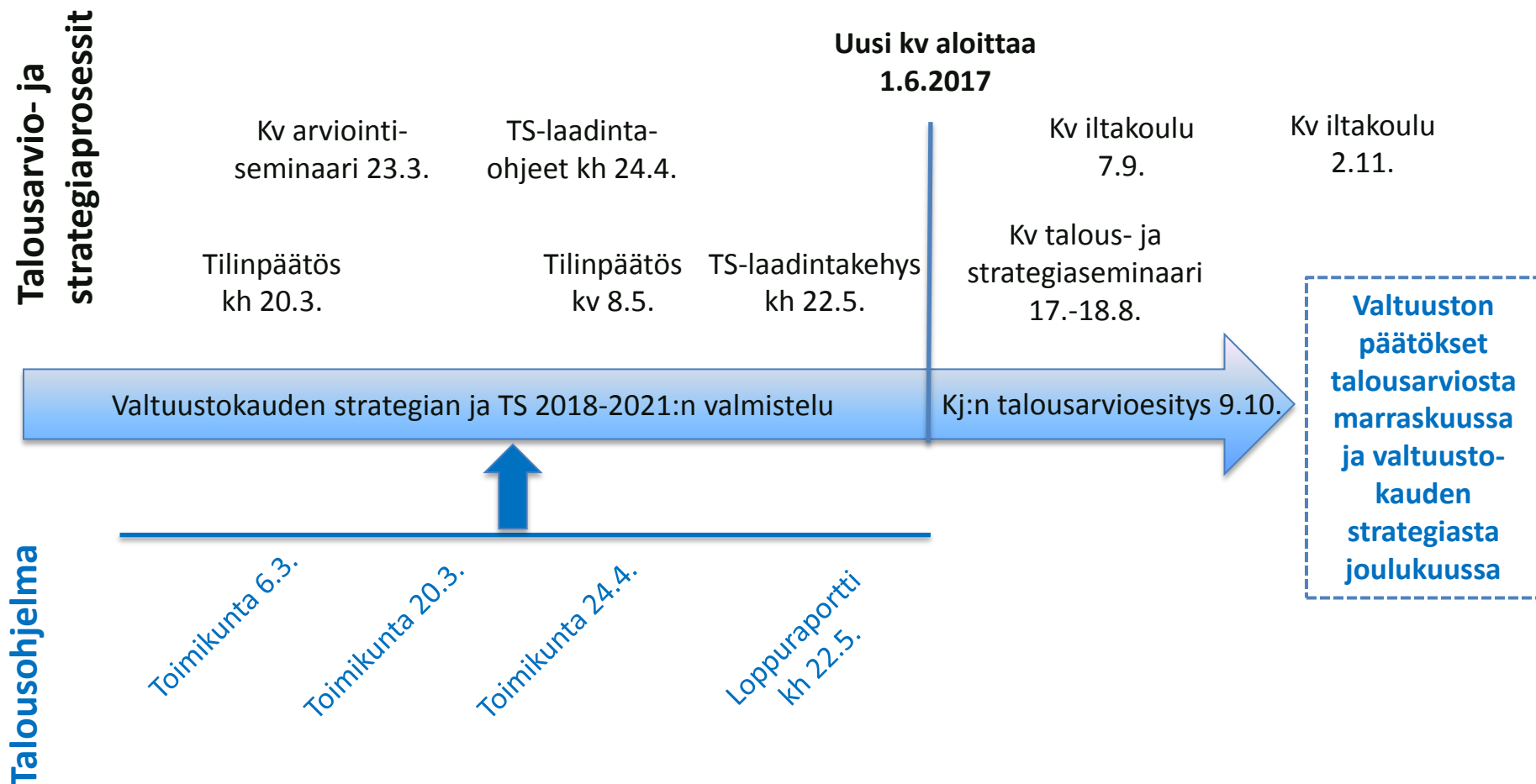
”Laaditaan kaupunginjohtajan johdolla valtuuston syksyn 2017 seminaariin talousohjelma, jossa huomioidaan myös mahdollisen sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset Vantaan kaupungille. Työn seuranta varten perustetaan luottamushenkilöistä koostuva ohjausryhmä kaupunginhallituksen alaisuuteen.”

Vantaan Maakuntavalmistelun talous ja strategia -työryhmän toimeksianto

Kj:n asettamispäätös 6.2.2017:

*”Työryhmän tehtävänä on **selvittää maakuntauudistuksen vaikutuksia** kaupungin talouteen ja strategiaan sekä **muodostaa kuva kaupungin talouden tasapainosta** maakuntauudistuksen jälkeisessä tilanteessa. Työryhmä valmistelee talousohjelman sisältäen keskeiset **talouslinjaukset, jotka ovat osa seuraavaa valtuustokauden strategiaa**, sekä **toimialoittaiset kehittämistoimenpiteet** talouden tasapainon turvaamiseksi. Valmisteltavat talouslinjaukset ohjaavat seuraavalla valtuustokaudella **vuotuista talousarviovalmistelua**.”*

Talousohjelman valmisteluaikataulu

Maakunta- ja sote-uudistus / Vantaan valmistelu

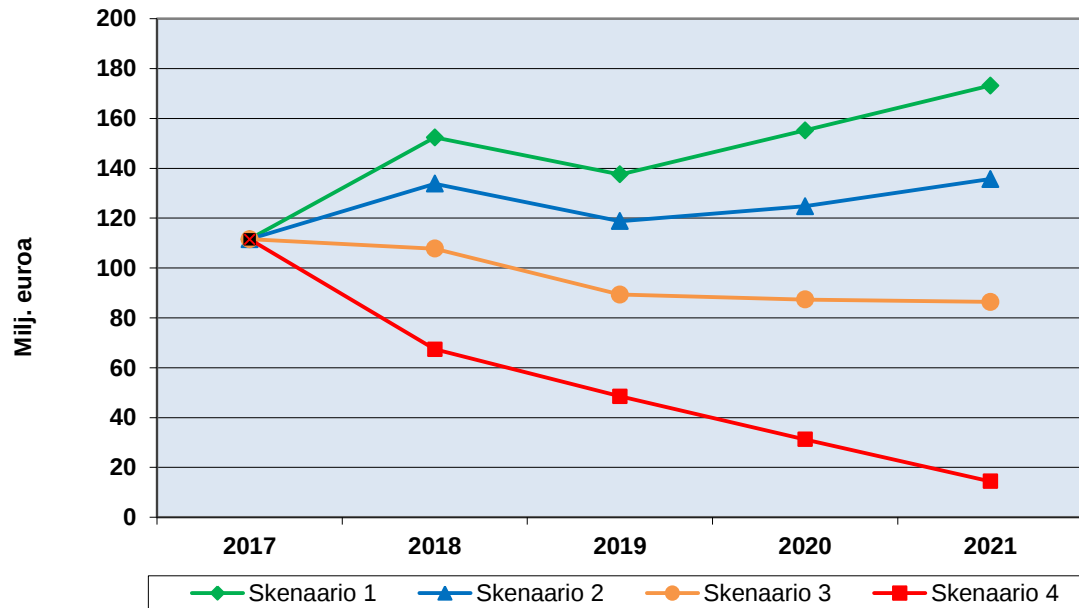
Skenaariot talouslinjausten valmistelussa

Skenaariot kaupungin talouden kehityksestä

- Skenaariot valmisteltu taloussuunnittelussa
- Tavoitteena hahmottaa muutamien keskeisten tekijöiden vaikutuksia kaupungin talouden tasapainoon
- Skenaariot on käyty läpi ja esittämistapoja on kehitetty talous ja strategia -työryhmässä
- Lähtötasona vuoden 2017 vuosikatteen ja lainamäärän osalta tammi-maaliskuun talousraporttiin perustuvat tasot
- Vuodesta 2019 lähtien laskentapohjaan huomioitu sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset VM:n ja Vantaan laskelmiin perustuen

Skenaariot ja vuosikatteen kehitys

Vuosikatteen kehitys

Skenaario 1	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,5 %	0,6 %	0,8 %	1,1 %
Menokehitys	+ 1,2 %	+ 1,2 %	+ 1,2 %	+ 1,2 %
Tulokehitys	+ 1,7 %	+ 1,7 %	+ 1,7 %	+ 1,7 %
Maanmyynti, lisätulot	+10 M€	+10 M€	+10 M€	+10 M€
Verorahoitus	+ 3,3 %	+ 3,8 %	+ 3,8 %	+ 3,8 %

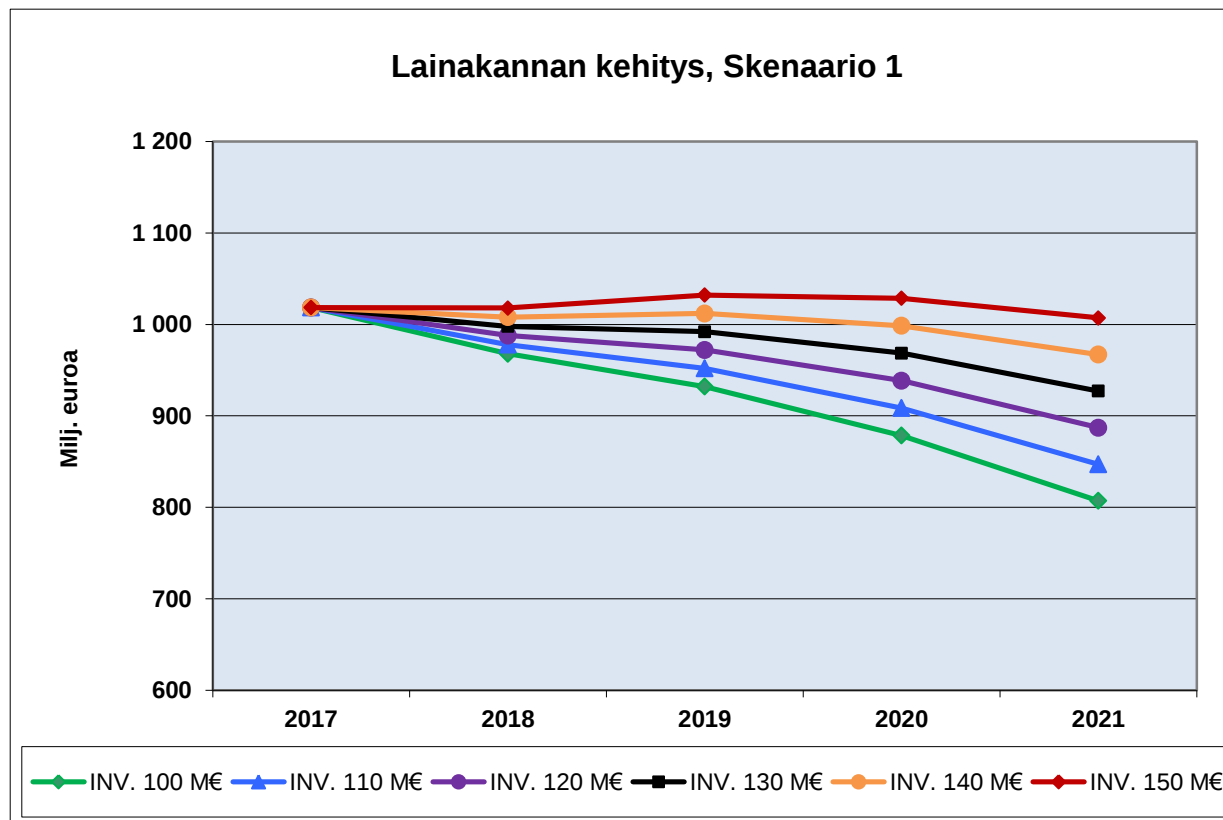
Skenaario 2	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,5 %	0,7 %	1,2 %	1,5 %
Menokehitys	+ 1,5 %	+ 1,5 %	+ 1,5 %	+ 1,5 %
Tulokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Maanmyynti, lisätulot	+5 M€	+5 M€	+5 M€	+5 M€
Verorahoitus	+ 2,4 %	+ 2,9 %	+ 2,9 %	+ 2,9 %

Skenaario 3	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,7 %	1,1 %	1,5 %	1,9 %
Menokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Tulokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Maanmyynti, lisätulot	0 M€	0 M€	0 M€	0 M€
Verorahoitus	+ 1,5 %	+ 1,8 %	+ 1,8 %	+ 1,8 %

Skenaario 4	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	1,0 %	1,5 %	2,0 %	2,5 %
Menokehitys	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %
Tulokehitys	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %
Maanmyynti, lisätulot	- 10 M€	- 10 M€	- 10 M€	- 10 M€
Verorahoitus	+ 0,1 %	+ 0,3 %	+ 0,3 %	+ 0,3 %

Lainakannan kehitys

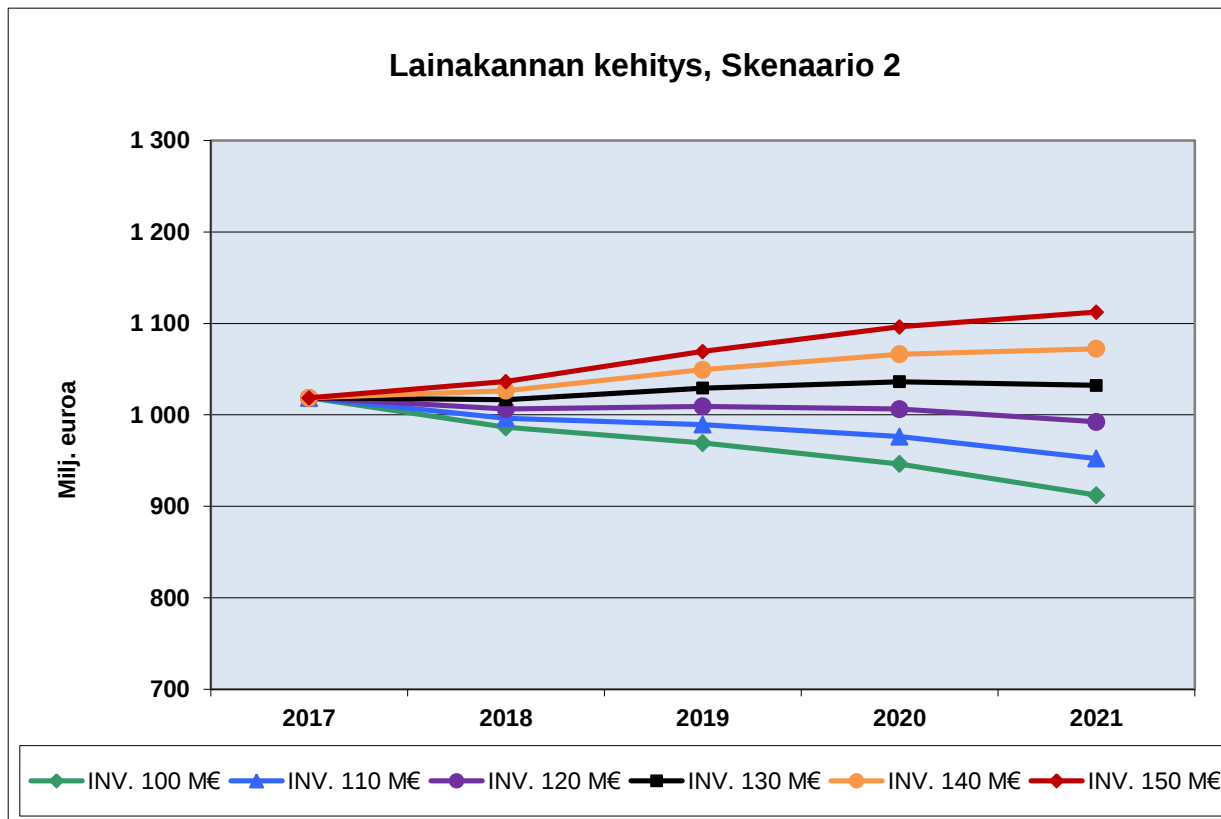
Skenaario 1 "Positiivinen näkymä"

Skenaario 1	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,5 %	0,6 %	0,8 %	1,1 %
Menokehitys	+ 1,2 %	+ 1,2 %	+ 1,2 %	+ 1,2 %
Tulokehitys	+ 1,7 %	+ 1,7 %	+ 1,7 %	+ 1,7 %
Maanmyynti, lisätulot	+10 M€	+10 M€	+10 M€	+10 M€
Verorahoitus	+ 3,3 %	+ 3,8 %	+ 3,8 %	+ 3,8 %

Lainakannan kehitys

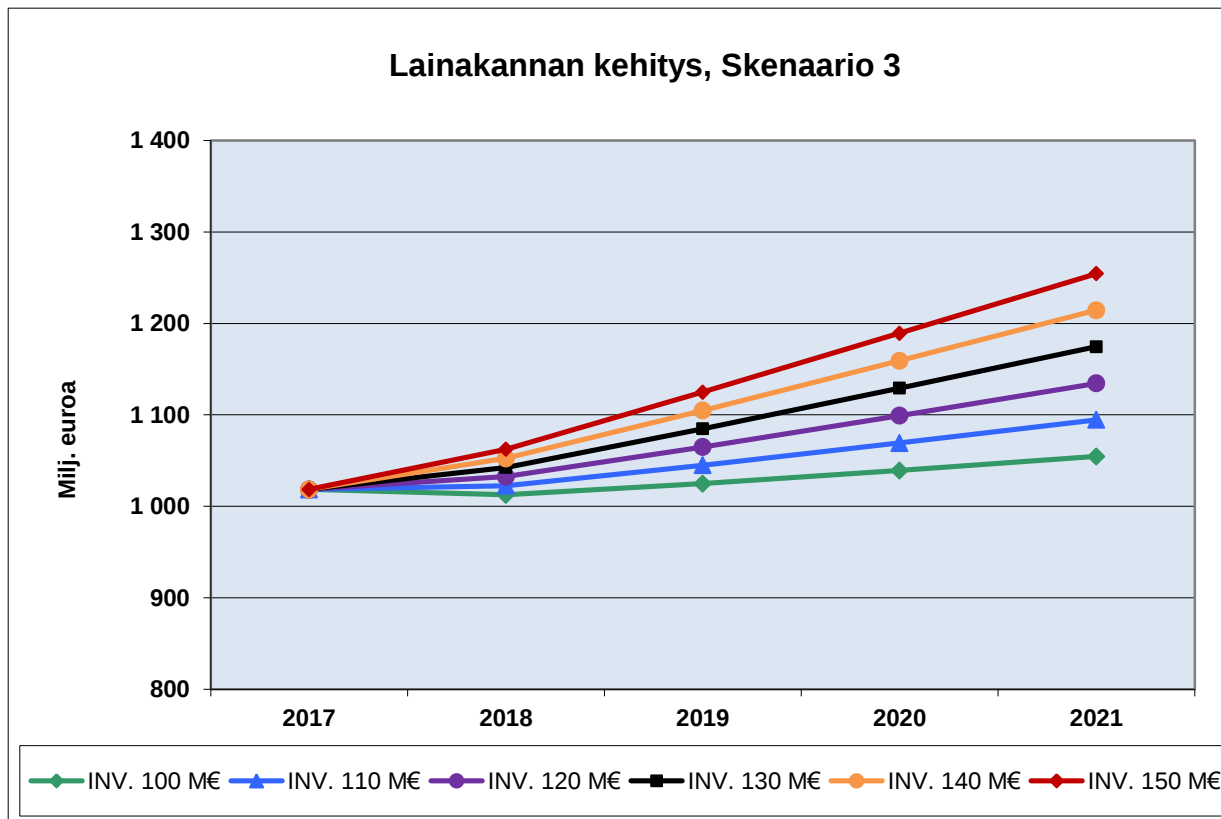
Skenaario 2 "TS 2017-2020 taso"

Skenaario 2	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,5 %	0,7 %	1,2 %	1,5 %
Menokehitys	+ 1,5 %	+ 1,5 %	+ 1,5 %	+ 1,5 %
Tulokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Maanmyynti, lisätulot	+5 M€	+5 M€	+5 M€	+5 M€
Verorahoitus	+ 2,4 %	+ 2,9 %	+ 2,9 %	+ 2,9 %

Lainakannan kehitys

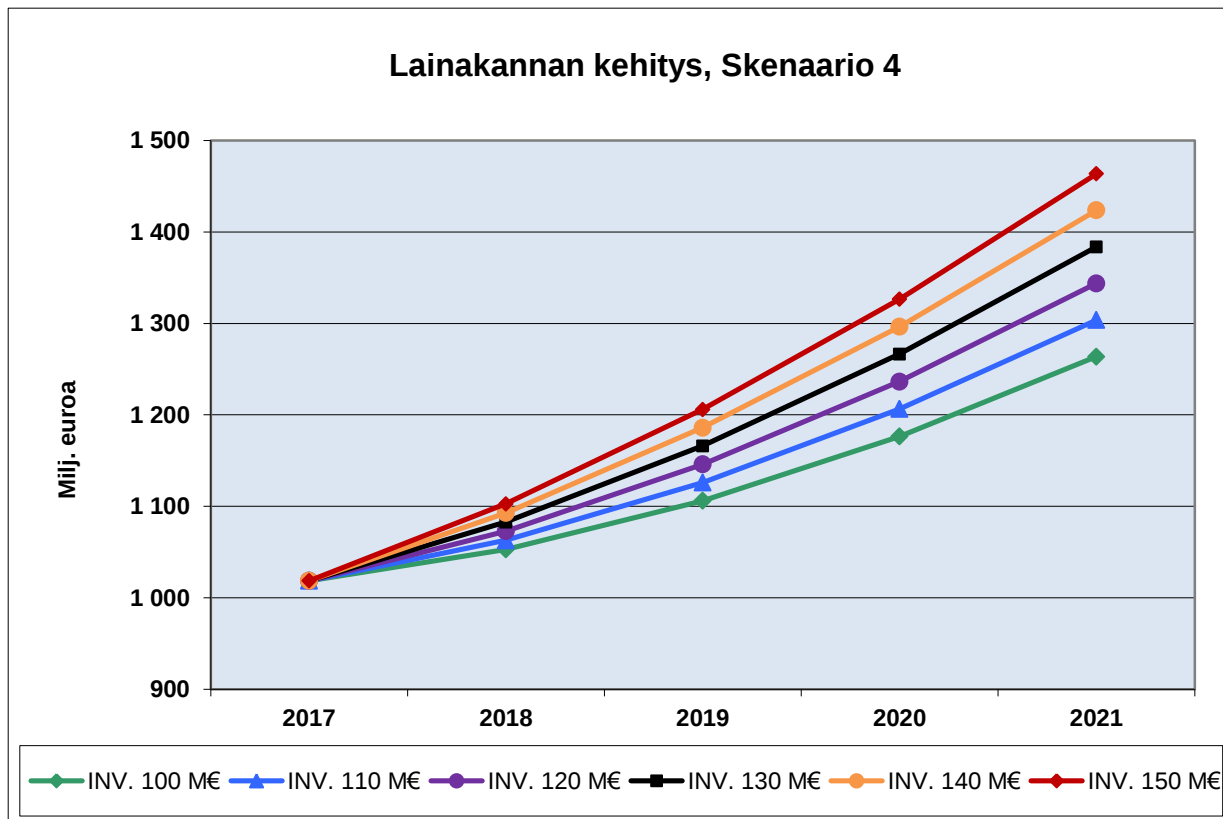
Skenaario 3 "Vaisu näkymä"

Skenaario 3	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	0,7 %	1,1 %	1,5 %	1,9 %
Menokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Tulokehitys	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %	+ 2,0 %
Maanmyynti, lisätulot	0 M€	0 M€	0 M€	0 M€
Verorahoitus	+ 1,5 %	+ 1,8 %	+ 1,8 %	+ 1,8 %

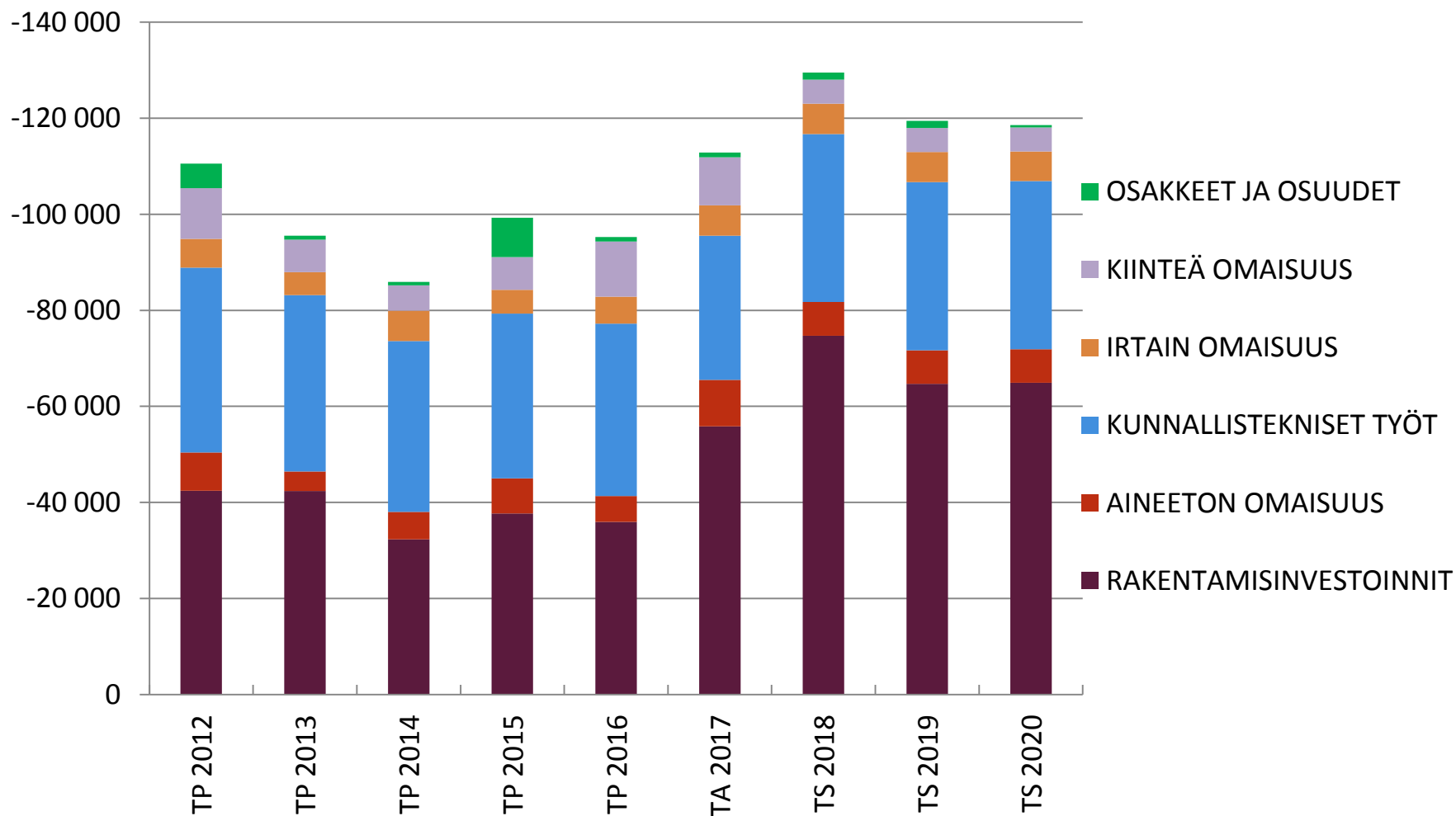
Lainakannan kehitys

Skenaario 4 "Worst case"

Skenaario 4	2018	2019	2020	2021
Kokonaiskorko	1,0 %	1,5 %	2,0 %	2,5 %
Menokehitys	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %
Tulokehitys	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %	+ 3,0 %
Maanmyynti, lisätulot	- 10 M€	- 10 M€	- 10 M€	- 10 M€
Verorahoitus	+ 0,1 %	+ 0,3 %	+ 0,3 %	+ 0,3 %

Investointitaso voimassa olevassa talous-suunnitelmassa (TP2012-2016: Kehärata ja Kehä III eliminoitu)

Riskianalyysi

Keskeiset riskit talous- ja strategia –työryhmän näkökulmasta

- Korkea lainamäärä ja korkoriski
- Julkiseen talouteen kohdistuvat säästöpainheet
- Voimakas väestönkasvu
- Työllisyystilanne ja verotulokehitys
- Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kaupungin rahoitukseen pidemmällä aikavälillä
- Sote- ja maakuntauudistuksen muutosvaiheen vaikutukset (esim. omaisuusjärjestelyt)

Vantaan alustavia sote- ja maakuntauudistuksen muutoslaskelmia

Tilanne 12.5.2017

Vantaan tuloslaskelma 2017 vs. 2019

1000 Euroa	EN 2017*	Siirtyvät	%	TS 2019**	%
Tulot yhteensä	387 055	116 913	30 %	270 142	70 %
Valmistus omaan käyttöön	88 601	0	0 %	88 601	100 %
Menot yhteensä	-1 552 498	-717 831	46 %	-834 667	54 %
Toimintakate	-1 076 841	-600 918	56 %	-475 924	44 %
Verotulot	933 740	526 137	56 %	407 602	44 %
- Kunnallisvero	789 216	502 366	64 %	286 850	36 %
- Yhteisövero	67 466	23 771	35 %	43 695	65 %
- Kiinteistövero	77 057	0	0 %	77 057	100 %
Valtionosuudet	168 828	70 493	42 %	98 335	58 %
Rahoitustulot ja -menot	25 675	1 400	5 %	24 275	95 %
Vuosikate	51 401	-2 887	-6 %	54 288	106 %
Poistot ja arvonalentumiset	-113 854	-3 000	3 %	-110 854	97 %
Tilikauden tulos	-62 453	-5 887	9 %	-56 566	91 %

* EN 2017 = TA 2017 pl. verorahoitus, jossa käytetään VM:n laskelmia

** TS 2019 = Tuloslaskelma vuoden 2017 tasossa, vain mallin muutokset huomioitu

Vantaan tuloslaskelmavertailu 2017-2022

1000 Euroa	TA 2017	EN 2017*	TS 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntitulot	70 140	70 140	70 140	30 129	30 129	30 129	30 129
Maksutulot	80 266	80 266	80 266	48 345	48 345	48 345	48 345
Tuet ja avustukset	22 672	22 672	22 672	9 577	9 577	9 577	9 577
Muut tulot	58 897	58 897	58 897	75 938	75 938	75 938	75 938
Sisäiset tulot	155 080	155 080	155 080	106 153	106 153	106 153	106 153
Tulot yhteensä	387 055	387 055	387 055	270 142	270 142	270 142	270 142
Valmistus omaan käyttöön	88 601	88 601	88 601	88 601	88 601	88 601	88 601
Henkilöstömenot	-499 376	-499 376	-499 376	-312 300	-312 300	-312 300	-312 300
Asiakaspalvelujen ostot	-405 942	-405 942	-405 942	-52 906	-52 906	-52 906	-52 906
Muiden palvelujen ostot	-294 097	-294 097	-294 097	-218 419	-218 419	-218 419	-218 419
Sisäisten palvelujen ostot	-35 115	-35 115	-35 115	-5 140	-5 140	-5 140	-5 140
Materiaalin ostot	-49 149	-49 149	-49 149	-35 885	-35 885	-35 885	-35 885
Avustukset	-97 014	-97 014	-97 014	-64 598	-64 598	-64 598	-64 598
Vuokrat	-165 445	-165 445	-165 445	-139 848	-139 848	-139 848	-139 848
Muut menot	-6 361	-6 361	-6 361	-5 571	-5 571	-5 571	-5 571
Menot yhteensä	-1 552 498	-1 552 498	-1 552 498	-834 667	-834 667	-834 667	-834 667
Toimintakate	-1 076 841	-1 076 841	-1 076 841	-475 924	-475 924	-475 924	-475 924
Verotulot	941 193	933 740	933 740	407 602	407 602	407 602	407 602
Valtionosuudet	169 409	168 828	168 828	98 335	102 746	108 111	109 534
Rahoitustulot ja -menot	25 675	25 675	25 675	24 275	24 275	24 275	24 275
Vuosikate	59 436	51 401	51 401	54 288	58 699	64 064	65 487
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-113 854	-113 854	-113 854	-110 854	-110 854	-110 854	-110 854
Satunnaiset erät							
Tilikauden tulos	-54 419	-62 453	-62 453	-56 566	-52 155	-46 790	-45 367
(erotus lähtötilaan 2017)				5 887	10 298	15 663	17 086

* EN 2017 = TA 2017 pl.
verorahoitus, jossa käytetään
VM:n laskelmia

Vuodet 2018–2022 esitetty
vuoden 2017 tulojen ja
menojen tasossa pl. sote- ja
maakuntauudistuksen vaikutus

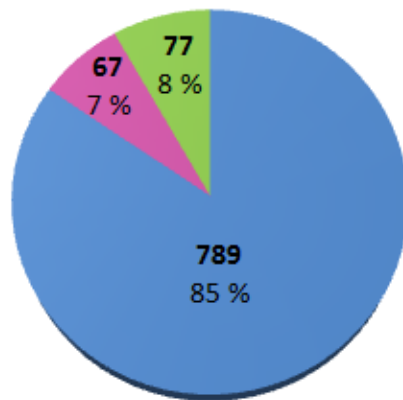
Pääkaupunkiseudun
mahdollista erillisratkaisua
kasvupalvelujen osalta ei ole
huomioitu laskelmissa

Siirtymätasaus
max +/- 25 €/asukas/vuosi

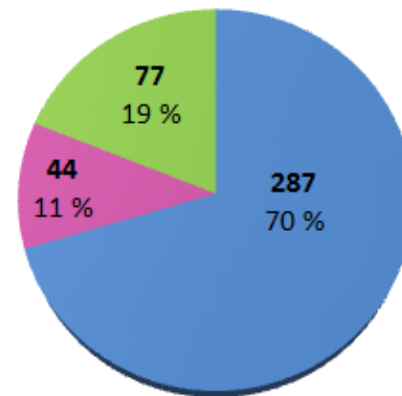
Vantaan verotulorakenne 2017 vs. 2019

(milj. euroa)

Verotulorakenne 2017

Verotulorakenne 2019*

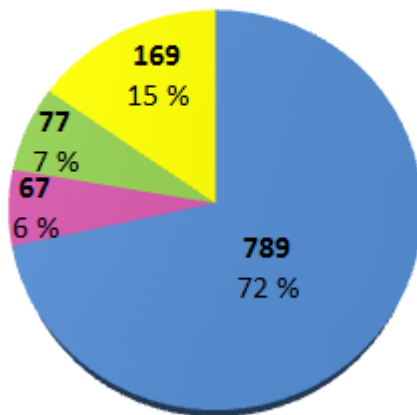
■ Kunnallisvero ■ Yhteisövero ■ Kiinteistövero

* Luvut esitetty VM:n alustavien laskelmien mukaan vuoden 2017 tasossa

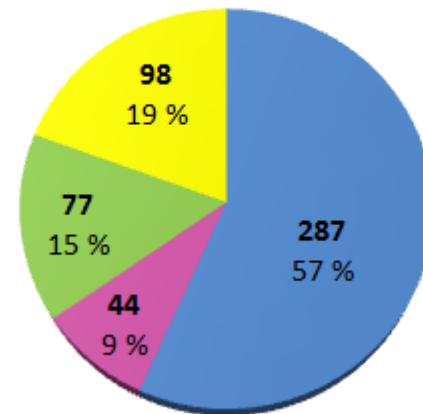
Vantaan verorahoituksen rakenne

2017 vs. 2019 (milj. euroa)

Verorahoituksen rakenne 2017

Verorahoituksen rakenne 2019*

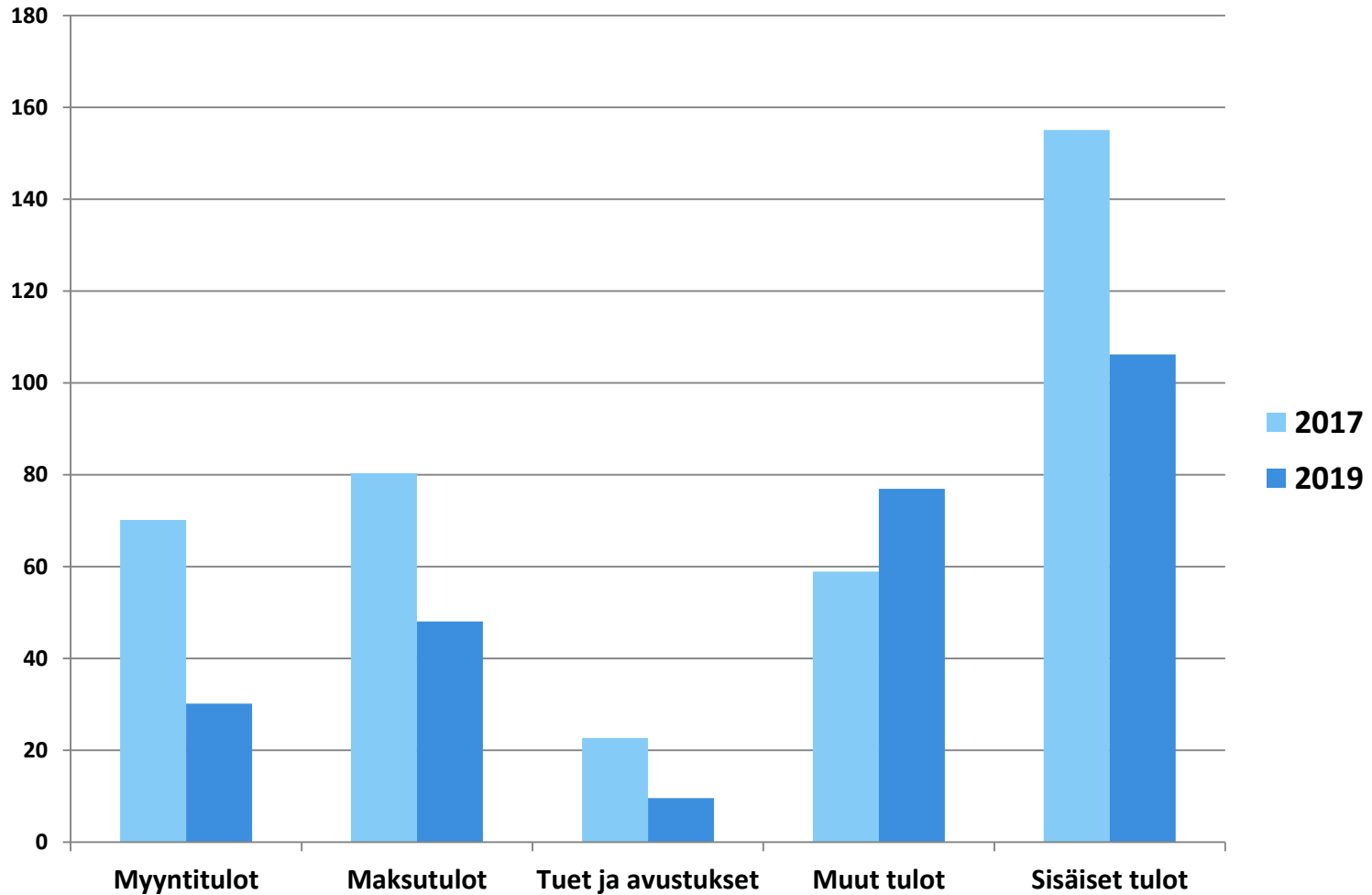

■ Kunnallisvero ■ Yhteisövero ■ Kiinteistövero ■ Valtionosuudet

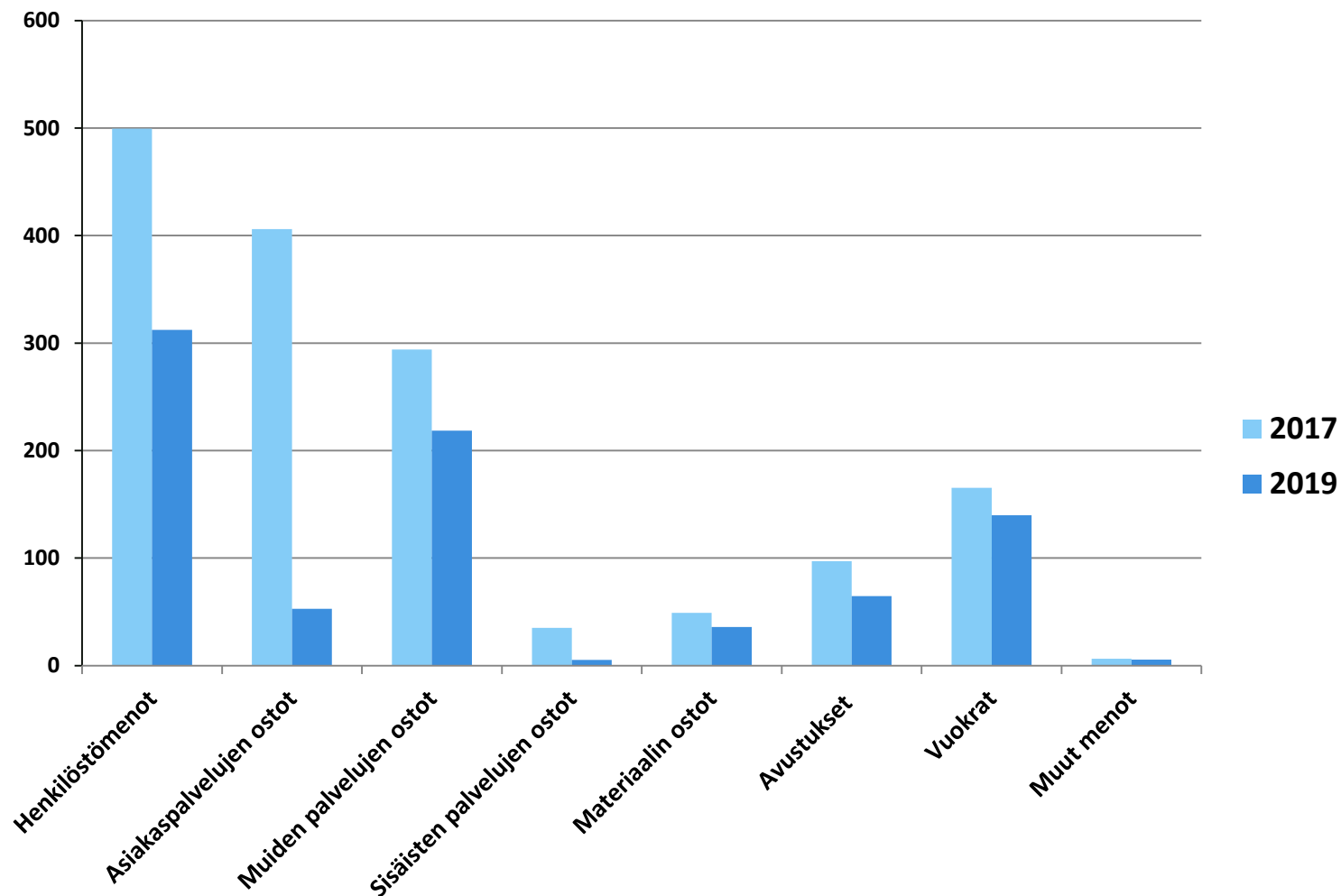
* Luvut esitetty VM:n alustavien laskelmien mukaan vuoden 2017 tasossa

Vantaan toimintatuottojen muutokset

2017 vs. 2019 (milj. euroa)

Vantaan toimintakulujen muutokset 2017 vs. 2019 (milj. euroa)

Sote- ja maakuntauudistuksen suorat vaikutukset investointeihin

- Sosterin uudisrakentamisen investointisuunnitelmat vuodelle 2019 ovat taloussuunnitelmassa hyvin pienet (50.000 €). Ei suuria investointisäästöjä tiedossa suhteessa suunnitelmaan.
- Korjausrakentamiseen on varauduttava niin kauan kuin kiinteistöt säilyvät Vantaan kaupungilla.
- Käyttöomaisuusinvestoinneissa säästö kaupungin osalta noin 5 M€ vuodessa

-> Investointien osalta muutoksella ei sinänsä suurta vaikutusta Vantaan kaupungin investointitasoon lyhyellä aikajaksolla.

-> Vantaan omat tarpeet ja taloudelliset mahdollisuudet sanelevat suunnan.

Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset rahoituslaskelmaan

- Vuosikatteessa ei suurta muutosta vuonna 2019 mallin vaikutuksesta.
- Investoinneissa ei suurta muutosta vuonna 2019 mallin vaikutuksesta.

-> Rahoituslaskelmaan mallin muutoksella ei suurta suoraa vaikutusta vuonna 2019, koska Vantaan vuosikate ja investointitaso pysyvät kutakuinkin ennallaan.

Vaikutuksia keskeisiin tunnuslukuihin

	<u>2017</u>	<u>2019</u>
Veroprosenttiyksikön tuotto *	41,5 M€	43,9 M€
Vuosikate	51,4 M€	54,3 M€
Poistot	113,9 M€	110,9 M€
Vuosikate %:ia poistoista	45,1 %	49,0 %
Investointien omahankintameno (ml. LL ja Rah)	119,7 M€	112,8 M€
Investointien tulorahoitus %	42,9 %	48,1 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-64,5 M€	-64,2 M€
Omavaraisuusaste, % *	39 %	37 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % *	94 %	183 %

* = VM:n arvio

Huom! Tunnusluvut laskennallisia ja kuvaavat vain muutoksen vaikutusta ilman normaaleja vuosimuutoksia ym.

Huomioon otettavia asioita laskennassa 1

Siirtyviä toimintoja (tulot ja menot):

- Sosterin toiminnot (pl. Kuraattorit ja psykologit)
- Suun terveydenhuollon liikelaitoksen toiminnot
- Ympäristöterveydenhuollon toiminnot
- Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnot

Myös Vantaan Työterveys liikelaitoksen mahdollinen yhtiöittäminen on huomioitu

Verorahoituksen muutokset

- Verotulomuutokset
- Valtionosuusmuutokset

Huomioon otettavia asioita laskennassa 2

Muita muutoksia:

- Sote-yksiköiden maksamat sisäiset vuokratulot 19,5 M€ muuttuvat ulkoisiksi vuokratuloiksi
- Verotuskustannukset vähentyvät noin 2,8 M€
- Pelastuspalvelujen ostot 10,2 M€ poistuvat yleishallinnosta
- Poistotasoa laskee noin 3 M€
- Peruspääoman korkotuotot 1,4 M€ poistuvat HUS:n osalta

Huomioon otettavia asioita laskennassa 3

Myös mm. seuraavat asiat huomioitu:

- Siirtyvän taloushallinnon ja ict:n henkilöstömenovaikutukset laskennallisesti 2,5M€
- Sosterin ja muiden tietojärjestelmien käyttökustannusten väheneminen laskennallisesti 10 M€
- Työterveyshuoltokustannusten poistuminen siirtyvän henkilöstön osalta (1,1 M€) ja kaupungin saaman tuen vähentyminen (0,9 M€), netto (0,2 M€)
- Rahoitustuottojen ja -kulujen läpikäynti: kuntayhtymien ja liikelaitosten vaikutusten poisto tuloista ja menoista

Kaupunkitasoiset talouslinjaukset

Valtuustoryhmien välisen sopimuksen mukaiset keskeiset talouslinjaukset. Valtuustokauden strategian kokonaisuus käsitellään kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2017.

Verorahoitus

- Kunnallisveroprosentti pidetään nykyisellä 19,00 tasolla
 - Sote- ja maakuntauudistuksen myötä Vantaan kunnallisveroprosentti laskee 1.1.2019 alkaen valtakunnallisesti määritellyn verran.
- Yleinen ja vakituiseen asuinrakennukseen kohdistuva kiinteistöveroprosentti pidetään nykyisellä tasolla. Mahdolliset valtuustokauden aikana tulevat ja kaupunkia velvoittavat lakisääteiset muutokset toteutetaan.

Käyttötalous

- Maanmyyntitulot ovat vähintään 30 miljoonaa euroa vuodessa.
- Menojen kehitykselle asetetaan katto. Tämä tarkoittaa lähtökohtaisesti kiinteää enintään 1,5 prosentin vuotuista toimintamenojen kasvua kaupunkitasolla.
 - Arvio perustuu allekirjoitushetken inflaationäkemykseen. Tavoitetasoa voidaan tarkistaa toimintaympäristön muuttuessa olennaisesti.
 - Talousarviovalmistelussa arvioidaan lisäksi vuosittain sekä väestön kokonaiskasvun että väestön ikäryhmittäisiin palveluihin aiheuttamat palvelutarpeen muutokset (lakisääteiset palvelut).
 - Budjettilinjauksista päätettäessä muutosten vaikutukset arvioidaan budjettivuotta pitemmällä aikajänteellä sekä eri toimialojen välillä.
- Toimialat valmistelevat elokuun 2017 valtuustoseminaariin esityksensä alkavan valtuustokauden kehittämiskärjistään, jotka edistävät kaupungin talouden tasapainon turvaamista.

Investoinnit

- Kaupungin nettoinvestoinnit ovat valtuustokaudella 2018-2021 enintään 500 miljoonaa euroa.
 - Käynnistetään selvitys vaihtoehtoisista malleista peruspalvelujen investointien toteuttamiseksi eri rakentamisvaihtoehtoja hyödyntäen.
 - Laaditaan kehittämissuunnitelmat kaupungin kouluille ja toimenpideohjelma sisäilmaongelmista kärsiville kaupungin palvelutiloille.

Lainamäärä

- Kaupungin lainamäärä 31.12.2021 on alle 1 miljardia euroa.
- Reunaehdot lainamäärää ja investointeja koskeville tavoitteille ovat:
 - Korjausvelka ei olennaisesti kasva 31.12.2017 tilanteesta.
 - Kaupungin kiinteistöyhtiöiden investoinnit käsitellään kiinteänä osana kaupungin talousarviovalmistelua.
 - Edellä mainitussa selvitystyössä vaihtoehtoisten investointien toteuttamistapojen käytölle suhteessa koko investointiohjelmaan määritellään katto.

Muutokset toimintaympäristössä

- Edellä mainittuja linjauksia voidaan arvioida uudelleen, mikäli taloudellisessa toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Toimeksianto toimialoille valtuustokauden kehittämiskärkien valmistelusta

Valmistelutoimeksianto toimialoille

- Osaksi strategian talousohjelmaa valmistellaan toimialoittain valtuustokauden kehittämiskärjet, jotka edistävät kaupungin talouden tasapainon turvaamista
 - Noin 10 kpl / toimiala
 - Yhtenäinen esittämistapa: kuvaus tavoitteesta / toimenpiteestä, aikataulu, vaikutusarvio, riskiarvio
- Ohjeellisia teemoja kehittämiskärkien valmisteluun:
 - Uudet palvelujen järjestämis- ja tuottamistavat (esim. kumppanuuksien hyödyntäminen)
 - Tuottavuuden parantaminen (esim. henkilöstöresurssien ja kiinteistöjen käytön tehostaminen)
 - Digitalisaation edistäminen (edellytyksenä selkeä talous-/tuottavuushyöty)
 - Asiakslähtöisyyden kehittäminen
 - Huomioon myös toimialarajat ylittävät säästömahdollisuudet
- Tavoitetasot toimialoittain koko valtuustokaudelle
 - Kaupungin taloutta tukeva vaikutus 1 %:ia toimintamenoista v. 2021 loppuun mennessä
- Alustava esittely kv-seminaarissa 17.-18.8.2017
- Käsittely toimialakohtaisissa budjettineuvotteluissa elokuussa 2017
- Hyväksyminen osana TS 2018-2021-käsittelyä
- Toteuttaminen vuotuisten talousarvioiden / tulokorttien kautta
 - Valmistelussa huomioon esitettyjen toimenpiteiden vaikutusten ja riskien arviointi
 - Esitettyjen toimenpiteiden on edistettävä kaupungin kokonaistaloutta
 - Raportointi osana normaalia toimialan tulokortin toteutumisen raportointia

Kehittämiskärki X

Kehittämiskärjen nimi	
Kehittämiskärjen kuvaus - Tavoite - Toimenpide/ toimenpiteet	
Vastuutahot - Vastuutulosalue/-yksikkö - Muut osallistuvat tahot	
Aikataulu 2017-2021 Toteutusvuodet	
Vaikutusarvio € yhteensä toteutusvuosina	
Merkittävimmät tavoitteen toteutumista uhkaavat riskit	

Vantaan kaupunki, talouslinjausten valmistelu